
PÅKJØRSLER OG KOMMUNALE ETTERSØK AV VILT

Averøy kommune 2017



Foto: Dag Bjerkestrand

Hjortekolle påkjørt på Hoset hvor bilfører ikke varslet om påkjørselen. Politiet ble varslet av en annen bilfører som kom bak. Hjorten gikk opp fra sårleiet i skogen da hund og fører nærmet seg. Hjorten gikk unna inne i tett krattskog, og etter å ha vært i synskonstakt med den to ganger fikk vi endelig klart skuddfelt og fikk skutt den. Kolla hadde store indre skader pga påkjørselen.

Averøy kommune
Skogbrukssjef/miljøvernleder Dag Bjerkestrand 29.11.2017

Innhold

1. Kommunens lovpålagte oppgave	2
2. Viltbestandene i Averøy	2
3. Organisering og varslingsrutiner ved viltpåkjørsler.....	2
4. Viltpåkjørsler i 2017.....	3
5. Viltpåkjørsler siste 5 år	8
6. Utfall av påkjørsler og ettersøk i Averøy i 2017	10
7. Kommunalt viltfond.....	11
8. Bruk av viltfondet i Averøy kommune 2017	11
9. Kostnader ved kommunale ettersøk	12
10. Utfordringer.....	14
Merking av påkjørselstedet.....	14
Manglende meldinger av viltpåkjørsler til politiet	14
Flytting av politiets operasjonssentral til Ålesund	14
Økonomi	14
Mannskap og hunder	14

1. Kommunens lovpålagte oppgave

I henhold til Viltloven med forskrifter har kommunen ansvar for avliving/ettersøk når storvilt er skadd i forbindelse med påkjørsler i trafikken eller er skadet eller sykt av andre årsaker. Kommunen har også et ansvar i situasjoner der storvilt er skadeskutt under ordinær jakt og som ikke finnes i løpet av første dag.

2. Viltbestandene i Averøy

I Averøy er det en relativ stor bestand av rådyr, en middels bestand av hjort og en liten bestand av elg. Averøy er den største rådyrkommunen i Møre og Romsdal. Årlig skytes ca 450 hjortevilt i Averøy, omtrent halvparten av dette er rådyr og den andre halvparten er hjort.

3. Organisering og varslingsrutiner ved viltpåkjørsler

Averøy kommune har inngått avtaler med 4 ettersøksekvipasjer for å utføre kommunale ettersøk. Hver ekvipasje består av en ettersøksjeger som har videregående kurs i ettersøk, kurs i arbeidsvarsling, godkjent ettersøkshund, skilt, utstyr og forsikringer som behøves for utføre slikt arbeid. De 4 ettersøksjegerne har inngått en frivillig vaktturnus der det alltid er en ettersøksjeger på vakt klar til å rykke ut 24 timer i døgnet 365 dager i året. Etter endt oppdrag blir informasjon og kartfesting av hver enkelt påkjørsel registrert i Hjorteviltregisteret.

Kommunen har laget en skiltplan som er godkjent av Statens vegvesen. Ved påkjørsler av vilt hvor det skal iverksettes ettersøk setter ettersøksjegerne opp skilt i henhold til denne skiltplanen før ettersøket påbegynnes.

Bilførere som kjører på vilt har en lovpålagt plikt å varsle politiet (tlf 02800).

Dersom det påkjørte viltet ikke ligger dødt på stedet ringer politiets operasjonssentral til vår vakttelefon og ettersøksjegeren som har vakt rykker ut til skadestedet.

Dersom dyret er dødt varsler politiet veimeldingssentralen som igjen varsler vegvesenets kontraktør (Mesta) for fylkesveiene. Ved døde dyr på kommunale veier varsler politiet kommunen.

Eide Ettersøksring AS har avtale med Mesta om henting av dødt vilt på fylkesveiene i Averøy og registrerer hvert oppdrag inn i Hjorteviltregisteret, inkl kartfesting. Pga denne organiseringen har vi en meget god oversikt over viltpåkjørslerne i Averøy kommune.

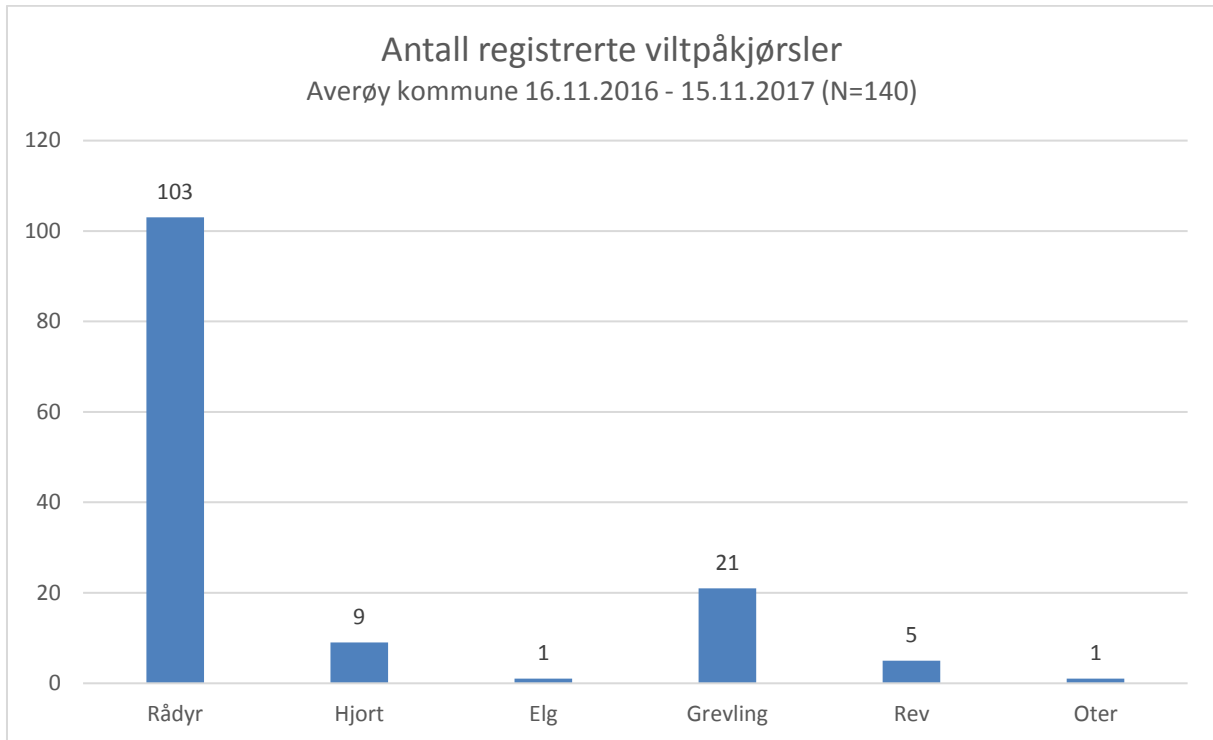
4. Viltpåkjørsler i 2017

Tabell 1. Registreringer i Hjorteviltregisteret for Averøy kommune i perioden 16. nov 2016– 15. nov 2017

Årsak: Trafikk								
	Rådyr	Hjort	Elg	Grevling	Rev	Oter	Svane	Sum
Avlivet etter ettersøk	16	1		1				18
Avlivet på stedet	9	3	1		1			14
Funnet død etter ettersøk	4			1				5
Friskmeldt	11	1			1			13
Ettersøk avsluttet - ikke funnet	22	3		1	1			27
Dødt på stedet	41	1		18	2	1		63
Ikke angitt utfall								0
	103	9	1	21	5	1	0	140

Årsak: Sykdom, skade eller andre årsaker								
	Rådyr	Hjort	Elg	Grevling	Rev	Oter	Svane	Sum
Avlivet etter ettersøk	2		1					3
Avlivet på stedet	3	1	2				1	7
Funnet død etter ettersøk								0
Friskmeldt	5							5
Ettersøk avsluttet - ikke funnet	6				2			8
Dødt på stedet	1	2						3
Ikke angitt utfall	2							2
	19	3	3	0	2	0	1	28

Årsak: Trafikk samt sykdom, skade eller andre årsaker								
	Rådyr	Hjort	Elg	Grevling	Rev	Oter	Svane	Sum
Avlivet etter ettersøk	18	1	1	1				21
Avlivet på stedet	12	4	3		1		1	21
Funnet død etter ettersøk	4			1				5
Friskmeldt	16	1			1			18
Ettersøk avsluttet - ikke funnet	28	3		1	3			35
Dødt på stedet	42	3		18	2	1		66
Ikke angitt utfall	2							2
	122	12	4	21	7	1	1	168



Figur 1. Antall registrerte viltpåkjørsler i Averøy 16.11.2016-15.11.2017 fordelt på arter.



Foto: Dag Bjerkestrand

Antall påkjørte grevlinger økte markant fra 2016 til 2017.

Viltpåkjørsler i 2017



Figur 2. Kartfesting av registrerte viltpåkjørsler i Averøya kommune i perioden 16.11.2016 – 15.11.2017. (n=140)

Rød sirkel = rådyr (n= 103)

Grønn sirkel= hjort (n= 9)

Blå sirkel = elg (n= 1)

Grønn firkant = grevling (n= 21)

Rosa firkant = rev (n=5)

Blå firkant = oter (n= 1)

Sykdom, skade eller andre årsaker i 2017



Figur 3. Kartfesting av utrykning/ettersøk på syke eller skadde vilt i Averøy kommune i perioden 16.11.2016 – 15.11.2017. (n=28)

Rød sirkel = rådyr (n= 19)

Grønn sirkel= hjort (n= 3)

Blå sirkel = elg (n=3)

Rosa firkant = rev (n=2)

Rosa trekant = gås (n=1)

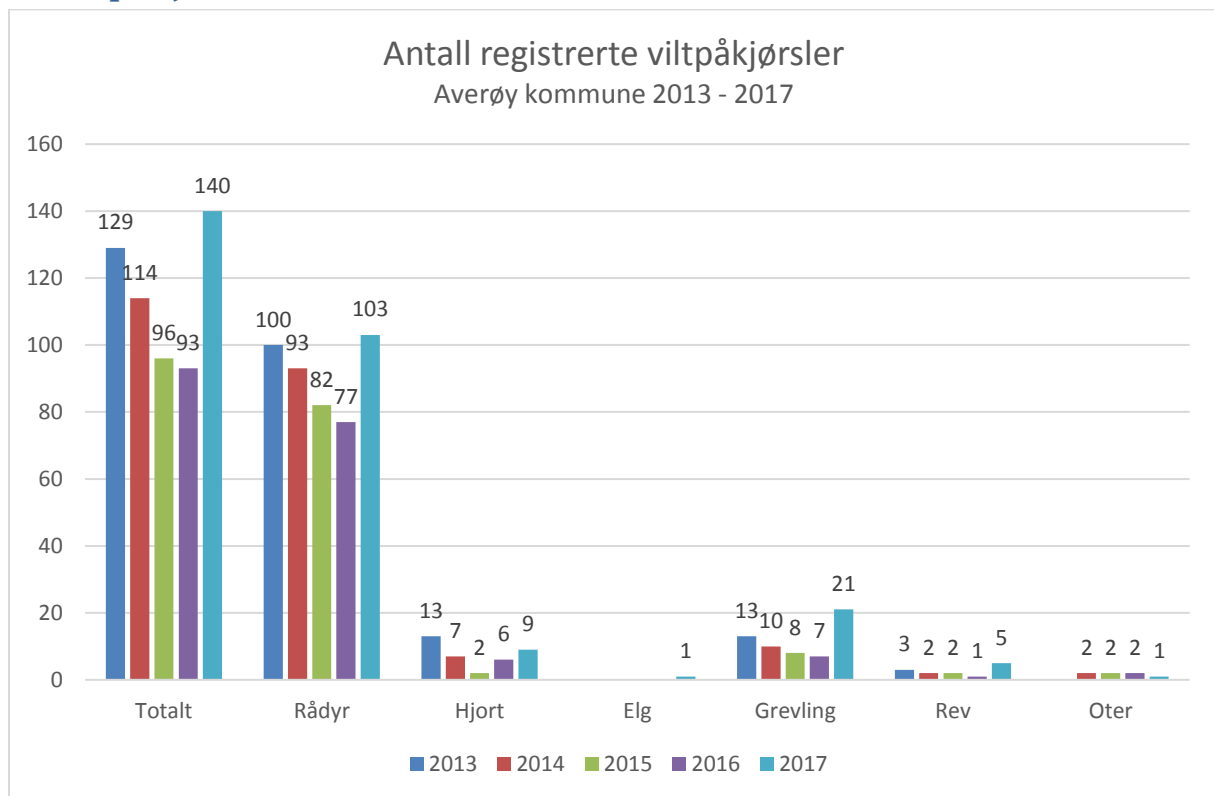


Ettersøk av elgokse med brukket og betent framfot. Oksen ble sett på morgenen på FV247 ved Brannstasjonen av Halvor Nedal i Mesta. Etter totalt ca 1 mil med sporing og løshundarbeid fra 2 ekipasjer lyktes det Asbjørn Dahlen fra Gjemnes å skyte oksen i stålos for elghunden sin. Oksen ble skutt i Kavadalen like før det ble mørkt.



Foto: Dag Bjerkestrand

5. Viltpåkjørsler siste 5 år



Figur 4. Utvikling i antall registrerte viltpåkjørsler i Averøy siste 5 år i periodene 16.11.-15.11.



Foto Dag Bjerkestrand

Flesteparten av de kommunale ettersøkene er på rådyr. Her påkjørt rådyrgeit med melk i juret.

Kartfestede viltpåkjørsler siste 5 år



Figur 5. Kartfesting av registrerte viltpåkjørsler i Averøya kommune i perioden 16.11.2012 – 15.11.2017. (n=572)

Rød sirkel = rådyr (n= 455)

Grønn sirkel = hjort (n= 37)

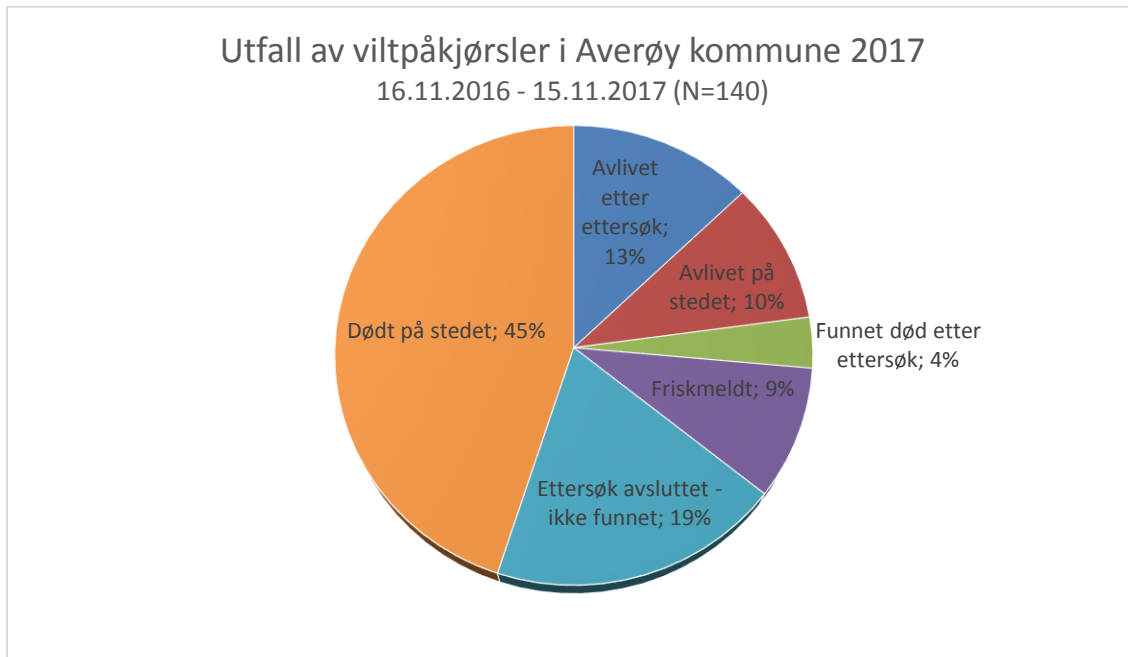
Blå sirkel = elg (n=1)

Grønn firkant = grevling (n= 59)

Rosa firkant = rev (n= 13)

Blå firkant = oter (n= 7)

6. Utfall av påkjørsler og ettersøk i Averøy i 2017



Figur 6. Utfall av påkjørsler i prosent. Averøy kommune i perioden 16.11.2016 – 15.11.2017

8 av 10 påkjørsler av vilt i trafikken ender med at dyret enten dør på stedet, blir avlivet på stedet eller under ettersøket, blir funnet dødt under ettersøket eller blir friskmeldt.

2 av 10 påkjørsler ender med at ettersøket avsluttes uten at dyret er funnet. Under ettersøket er det vanligvis ingen tegn til at disse dyrene er alvorlig skadet.



Rådyrbukk avlivet under ettersøk inne i leplanting på Langøya. Foto Dag Bjerkestrand

7. Kommunalt viltfond

Kommuner der det er adgang til jakt etter elg og/eller hjort skal etablere et kommunalt viltfond. Bruken av viltfondet reguleres av *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort*.

Inntekter til viltfondet:

- Fellingsavgift for elg og hjort
- Tilskudd fra det fylkeskommunale viltfondet
- Fondets avkastning
- Inntekter fra vilt skutt av kommunen og fallvilt
- Eventuelle kommunale avsetninger

Viltfondet kan brukes til:

- Tilskudd til tiltak for å fremme viltforvaltning, styrke kunnskap om viltet, jaktorganisering mm. i kommunen
- Dekke kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen
- Tiltak for å forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevelt

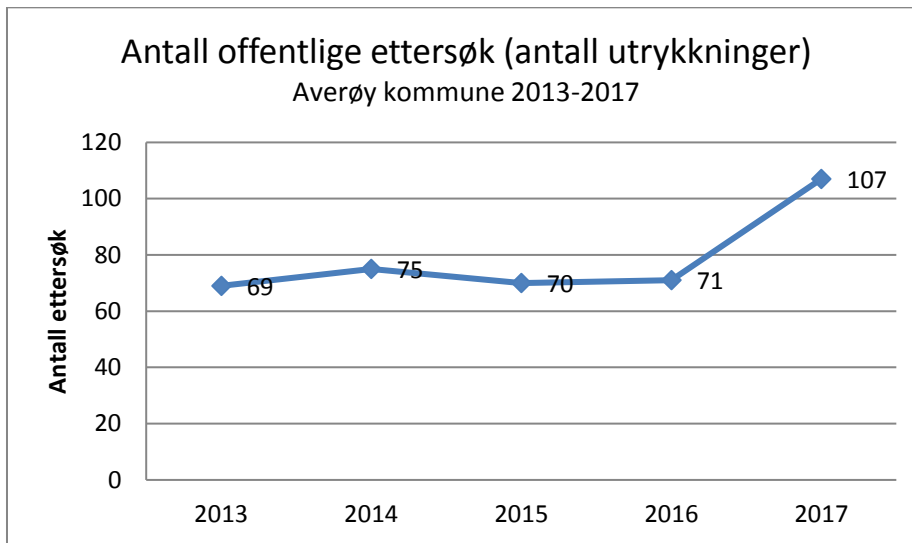
8. Bruk av viltfondet i Averøy kommune 2017

Tabell 2. Regnskap for viltfondet i Averøy kommune 2017

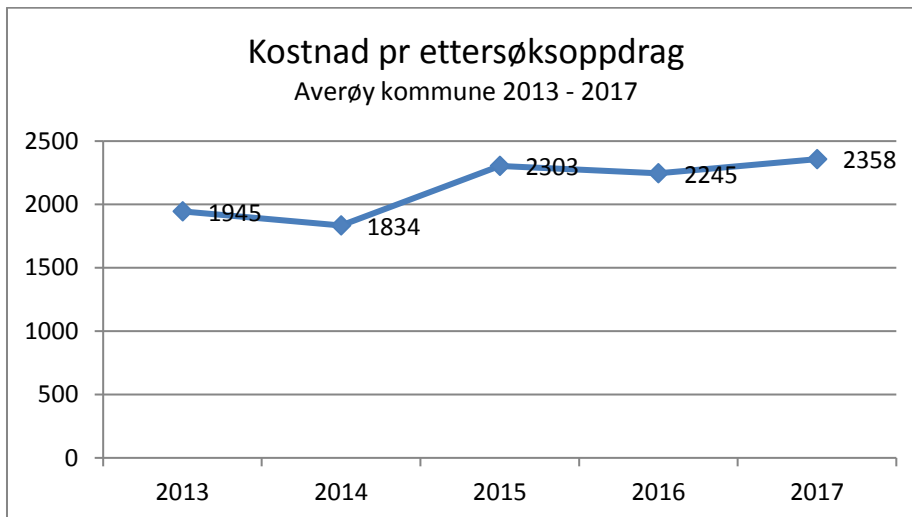
INNEKTER	
Fellingsavgifter hjort 2016	79690
Kommunal overføring	123000
Tilskudd arr. jegerprøven	1200
	203890
UTGIFTER	
Ettersøk	252272
Tilskudd til storvaldene*	10000
Internfakturering	100
	262372
Mva innbetalt	63068
Mva refundert	-63068
Overskudd 2017	-58482
Inngående beholdning 01.01.2017	50760
Utgående beholdning 31.12.2017	-7722

*Det er utbetalt 10000 kr av i alt 18000 kr til storvaldene pga manglende organisasjonsnummer for 2017.

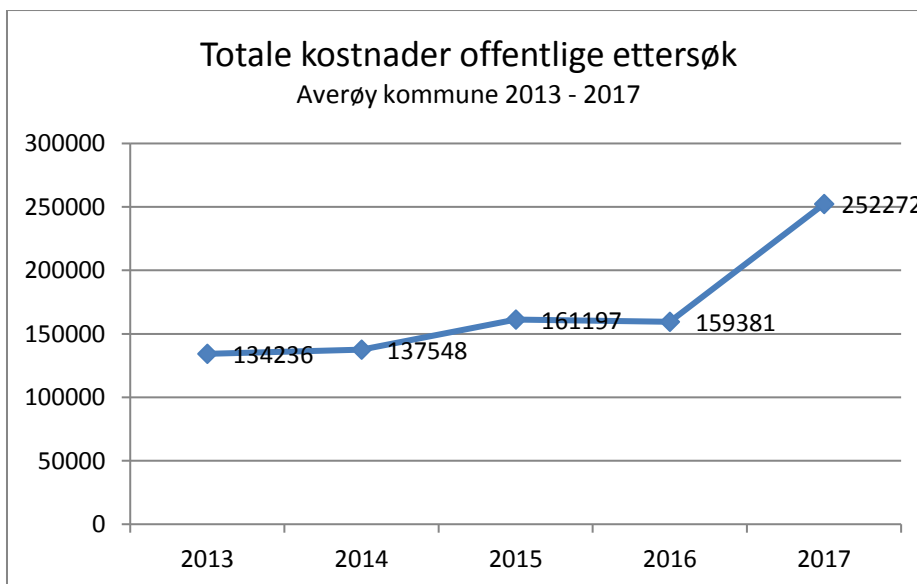
9. Kostnader ved kommunale ettersøk



Figur 7. Antall utførte kommunale ettersøk. Averøy kommune i perioden 2013 - 2017.



Figur 8. Kostnad pr ettersøksoppdrag. Averøy kommune i perioden 2013-2017.



Figur 9. Totale kostnader for offentlige ettersøk. Averøy kommune i perioden 2013-2017.

2017 har vært et unntaksår med svært mange viltpåkjørslar og ettersøksoppdrag.

Antallet utrykninger fra de kommunale ettersøksjegerne steg kraftig fra 2016 til 2017 fra 71 utrykninger i 2016 til 107 utrykninger i 2017. Dette er en økning på 50% fra 2016 til 2017. Årsaken ligger i at antallet påkjørslar av vilt steg fra 93 i 2016 til 140 i 2017. Dette er en økning på 51% fra 2016 til 2017.

Ved viltpåkjørslar skal det skiltes iht arbeidsvarslingsplanen. Dette har medført kostnader til utstyr og medført større tidsforbruk. Kommunen er også pålagt prøvetaking av fallvilt for skrantesjuka (CWD). Prisstigningen fra 2016 til 2017 var på 2,8%. Disse forholdene har i mindre grad påvirket kostnadsøkningen.

Det er den uforutsette økningen i antall påkjørslar som er årsaken til kostnadsøkningen.

Vi hadde en ressurskrevende situasjon da en elgku ble påkjørt og avlivet på Røsand. Denne hadde to små kalver som vi måtte bruke ressurser på å finne og avlive. Det var også en skadet elgokse som vi brukte to ekipasjer for å finne og avlive. Kommunen valgte å ta over et jaktettersøk i september.

Kostnaden pr utrykning er stabil med kun en beskjeden økning på 5% fra 2016 til 2017. De totale kostnadene for de kommunale ettersøkene steg fra 159 381 kr i 2016 til 252 272 kr i 2017, - en økning på 92891 kr.

Kostnadene økte med 58% fra 2016 til 2017, beholdningen på viltfondet pr 1.1.2017 på 50760 kr er oppbrukt og det er en beholdning på viltfondet ved utgangen av året på -7722 kr. Nærmeste overordnede ble orientert i juli 2017 om at det ville bli en vesentlig økte kostander i 2017 pga økningen i antall ettersøksoppdrag.



Foto: Dag Bjerkestrand

Skilting som brukes ved viltpåkjørslar. Ser du et slikt skilt når du er ute og kjører, - senk farten. Det er ofte ettersøkspersonell med hund på veien som søker etter påkjørslarsteden. Eller det kan være at det skadde dyret kommer løpende over veien, - kanskje med ettersøkshunden like etter.

10. Utfordringer

Merking av påkjørselstedet

Mangelfull merking av påkjørselstedet er dessverre vanlig. Når en skal starte et ettersøk etter et påkjørt hjortevilt er en helt avhengig av å sette hunden på sporet av det riktige dyret. I løpet av ei natt kan det krysse mange rådyr eller hjorter bare på for eksempel en hundre meter lang strekning av veien. Dersom vi ikke vet eksakt hvor påkjørselstedet er, må vi søke med hund langs veien, kanskje over flere hundre meter. Vi må da utrede en rekke spor av kryssende hjortevilt. Dette tar tid, er ressurskrevende, og kan i verste fall føre til at vi ikke finner sporet av det påkjørte dyret i det hele tatt fordi vi er på feil sted. Dette går utover dyrevelferden ved at skadde dyr blir vanskeligere å finne og avlive samt at det medfører unødvige kostnader for kommunen.

Manglende meldinger av viltpåkjørsler til politiet

Stadig får vi opplysninger om at det er funnet dødt vilt på eller i nærheten av vei uten at påkjørselen er meldt inn til politiet. Det er derfor høyst sannsynlig at det er en god del hjortevilt som blir skadet ved påkjørsler der bilfører ikke melder fra til politiet, og som det dermed ikke blir igangsatt ettersøk etter. Dette medfører unødvige dyrelidelser.

Flytting av politiets operasjonssentral til Ålesund

Politiets operasjonssentral ble høsten 2017 flyttet fra Kristiansund til Ålesund. Dette har medført at det er kommet nye mannskaper som ikke har de samme lokale geografiske kunnskapene og erfaringen som mannskapet i Kristiansund hadde. Dette har medført en del utfordringer med varslingen av viltpåkjørsler til våre ettersøksjegere.

Økonomi

Det er et stadig økende press på økonomien med de kommunale ettersøkene. Kostnadene finansieres gjennom viltfondet der fellingsavgift på hjort og overføring av kommunale midler er inntektskildene. Hjortebestanden er i ferd med å reduseres slik målsettingen vedtatt i kommunestyret tilsier. Dette vil om kort tid medføre lavere inntekter fra fellingsavgiftene på hjort og andelen av kommunale midler må derfor økes tilsvarende.

På grunn av økningen av viltpåkjørsler med 50% er beholdningen på viltfondet pr 1.1.2017 på 50700 kr oppbrukt. Det er derfor ingen økonomisk buffer å ta med seg videre inn i 2018. Økonomien er derfor blitt svært sårbar.

Mannskap og hunder

De 4 ettersøksekipasjene fungerer godt og det er et passe antall ekvipasjer.

Hundematerialet er godt. Ved rekruttering av nye hunder behøver vi ettersøkshunder som er spesialister på gamle spor, dvs som er ett-to døgn gamle, samt ettersøkshunder med egenskaper til å stille/stoppe skadde rådyr og hjort som går unna ettersøksekipasjen.

En ettersøkshund ble avlivet i 2017 pga sykdom/alder og en ny ettersøkshund er tilført i 2017.

De 4 ettersøksekipasjene har tilsammen 5 ettersøkshunder.

De sjeldne gangene det er behov for løshund på elg leies dette inn fra Gjemnes.